GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Joi'a si Dumines'a, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe $^1/_4$ 3 fl. v. a. Tieri esterne 12 fl. v. a. pe unu anu séu $2^1/_2$ galbini mon. sunatória.

Anulu XXXVIII.

Se prenumera la postele c. si r., si pe la DD. correspondenti. — Pentru serie 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 52. **Brasiovu 1 Augustu 20 Iuliu** **1875.**

Nr. 142/137 — 1875.

Conchiamare

Pre temeiulu conclusiunei luate in siedinti'a adunarei generale estraordinarie a Associatiunei transilvane, tienuta la Alb'a-Iuli'a in 6/18 Iuliu a. c. de sub nr. protocol. II si III adunarea generala ordinaria, pentru an. curente, se conchiama in orasiulu Reghinulu sasescu pre diu'a de **29** Augustu cal. nou 1875.

Suntu deci rogati toti onorabilii membri ai Associatiunei, cá se benevoiésca a concurge si a partecipá, catu mai numerosi, la acésta adunare. —

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Associatiunei transilvane romane, tienuta la Sibiiu in 20 Iuliu 1875.

Iacobu Bolog'a, v.-presiedinte — I. V. Rusu, secret. II.

Reginulu sasescu in 25/13 Iuliu 1875.

Onorate Domnule Redactoru!

Binevoiti a dá spatiu in stimatu-ve diariu ce redigeti, urmatoriului

Avisu! *)

De-órace adunarea generala estraordinaria a Associatiunei transilvane romane tienuta in Alb'a-Iuli'a in 6/18 Iuliu 1875 au decisu cu unanimitate, cá adunarea generale ordinaria a Associatiunei se se tiena in 29/17 Augustu an. c. aici in Reginulu sasescu, me grabescu a rogá pe acei onorati membri ai Associatiunei, cari voru dorí a partecipá la tienend'a adunare, se binevoiésca a me onorá cu incunosciintiarea pana in **20/8 Augustu** a. c., cá asiá se se póta face de catra comitetulu arangiatoriu dispusetiunile necessarie in privinti'a cuartireloru.

Primiti ve rogu salutarea cordiale dela

Alu onoratu D-vóstre

stimatoriu

Ioanu P. Maioru.

Pucine notiuni despre dreptulu electorale in beseric'a orientale si anume in cea din Dací'a.

(Urmare).

Intr'aceea metropolitulu Athanasie adunandusi clerulu in sinodu la Alb'a-Iulia cu conclusu din 30 Sept. 1699, dete unu protestu vigorosu in contra aceloru inpertinentie barbare ale guberniului, caruia nu-i erá rusine a se numí pe sine si pe toti calvinii sei de orthoxu si evangelicu, si in acelasiu tempu calcá in pitióre facia cu natiunea si cu beseric'a romanésca tóte sublimile precepte morali ale evangeliei lui Is. Chr.

De ací incolo patru ani trecura pentru Transilvani'a numai in intrige si cabale, in alergaturi pe la Vien'a, in denuntiari si tradari, pana ce sparse érasi bellulu curutiloru sub Franc. Rákoczi, care tienú siepte ani. In acea epoca nu mai potea fi vorba de legi si drepturi, ci de arme si devastatiuni. In fine dela 1712 inainte imperatulu Carolu VI se apucá, de si intre fórte mari greutati, de regularea affaceriloru ecclesiastice. Acumu inse apucasera catholicii pe deasupra, éra rol'a pispecului de domnu si protutoru, incepura se o joce iesuitii pana la 1773, candu apoi li se infundá si loru cu totulu, pentru ca se schimbasera si tempurile, si ómenii, éra anume aici in Transilvani'a le dede capu curagiosulu archiereu Grigorie Maioru, care ti-i scóse pe pórta afara, cá si cumu nu ar' mai fi fostu. Dreptu, ca inpertinenti'a si nerusinarea loru d'atunci inca ajunse mai asia departe, cá odiniora a calviniloru. Sub Carolu VI dupa mórtea episcopului Ioanu I Giurgiu de Strimba (otravitu in 1727) rectorulu iesuitiloru dela Cluziu -si arrogase titlu de „Principalis et Praelatus Valachorum." Asia déra elu voiá se succéda pispecului calvinescu. Observati bine, ca toti acei iesuiti din Transilvani'a erá maghiari si renegati, nu italiani. Acum inse romanii desbinati avea de lucru ei intre ei. Dupa sechastrulu Visarionu venitu din Bosni'a si dupa calugarulu Sofronie nasc. din Cior'a in Transilvani'a, déra calugaritu in Munteni'a, mai veni din porunc'a Mariei Teresiei si generariulu Bucov cu unu regimentu de ostasi preste romani, cá se-i impace cu sabia si glontiu, asupra dreptului de a-si alege popi, mai apoi a-i bate si a-i scóte intre hotara (Petru Maioru Ist. bes.).

Din acele tempuri si din totu periodulu ce a decursu pana la noi, dreptulu electorale in beseric'a gr. resariténa din Transilvani'a este marcatu in p. 19 din instructiunea imperatésca data episcopului Vas. Mog'a in 21 Dec. 1810, in care se dice, ca cultur'a romaniloru se inpedeca si prin aceea, ca popii -si punu pitioriulu in pragu cá séu numai fetiorii, séu numai ginerii loru se se faca popi, din care causa alti locuitori nu mai au interesu de a-si dá pruncii la scóla. Nu se póte negá, ca-ci preoti'a la noi ajunsese a fi hereditória in cele mai multe comune, cá in famili'a lui Aronu si a lui Levi la evrei, prin urmare dreptulu electorale in cele mai multe casuri devinea illusoriu. Déra consiliarii imperatului Francisc u ar' fi mai potutu marturisí inca si alta impregiurare cunoscuta nóue toturoru, ca adeca érasi in cele mai multe casuri, bietii candidati cu catu erá mai ignorati, cu atatu mai vertosu cerea recomendatiune dela Mari'a sa d. baronu, grafu, cavaleru, séu si dela mandatariulu seu (Praefectus Ur) catra episcopu, „cá se-lu santiésca mai curendu." Prin aceste recomendatiuni, insocite uneori si de amerintiari, boierii maghiari si toti renegatii nostri exercitá influinti'a cea mai periculósa asupra clerului si a culturei nóstre nationale. Ce erá se faca episcopulu? Se refuse recomendatiunile boieresci? Atata 'iar' fi mai trebuitu. Écca deci, cumu influinti'a corruptória si destructiva mai erá sustienuta cá prin traditiune din dilele Apafi-loru, si cum servilismulu celu mai gretiosu erá nutritu si sustienutu in cleru, cum se umiliá preotulu cu caciul'a scósa de departe pana si de inaintea ciocoiloru boieresci. In p. 18 alu instructiunei se committea episcopului, cá se nu mai hirotonésca pe toti idiotii, ci numai de aceia, cari ar' fi invetiatu celu pucinu scólele gimnasiali; déra s'a potutu? Asia ceva nu convenia boiariloru odata cu vréti'a. Cumu se vrea ei a suferí preotu invetiatu si curagiosu in comun'a sa, pe care se nu-lu mai póta maná in robota, a-lu si bate (am vediutu casuri de aceste cu ochii nostri pana in 1848. Asia se manifestá pe la noi „dreptulu patronatului!" Unu preotu invetiatu -si simte cu totulu altumentrea demnitatea sa si o scie apará. Ar' fi mai potutu intrebá oricine pe consiliarii imperatului, ca óre romanii se invetie la scóla numai cá se se faca preoti si altu nimicu. Cu ce scopu erá se invetie? Cá se se faca renegati?

Pana aici cautaramu urmele dreptului electorale in comitate; se ne intórcemu pucinu si in sasime, adeca la romanii locuitori in acelesi tienuturi cu sasii. Pe alci s'ar' paré ca poporulu ar' fi exercitatu dreptulu electorale cu mai multa independentia; cu tóte aceste douedieci séu treidieci de exemple se nu ne insiele, ca-ci si in sasime au fostu mai totu acelea cause, prin care s'au paralisatu acelu dreptu si póte inca cu una mai multu. Nepotismulu de leviti a predominatu si pe alci; preste acésta nepotimea din sasime, mai alesu pe la margini, avea mai multi bani decatu cea din comitate. Déra patronii cine erá? Mai intrebati? Écca domnulu inspectoru, domnulu senatoru, mari'a sa domnulu judeciu, prefectu, primariu, numesce-lu cumu -ti place, éra in comunele semi-iobagite din regiunile Sibiiului si ale Brasiovului, cea mai vigorósa pressiune o exercitá notarii comunali si arendatorii, cari pana la 1848 erá de regula sasi séu unguri luterani; pe cine candidá acestia, erá cancandidatu si poporanii trebuiea se dè in scrisu, ca l'au alesu. De comunu inse influinti'a sasésca in alegeri se accomodá cu interessele familiiloru celoru mai de frunte romanesci din comuna. Luteranii sciá cá si calvinii, ca déca ar' veni popa romanescu de airea, elu ar' cere locuintia si subsistintia, éra déca nu i s'ar' dá, ar' amerintiá cu trecerea la uniti, candu apoi li s'ar' cere 32 jugere competentia (portio canonica) si altele mai multe. De acea luteranii au fostu totu-deauna inemici mari ai Blasiului. —

Ei, bine, déra ce a fostu a trecutu; cine se mai teme astadi de asemenea influintie si pressiuni? Noi nu ne mai tememu, constatamu inse, ca astadi cá si odiniora, exista acelesi influintie si pressiuni in numeru considerabile si inca cu adausu de patronatu jidovescu, numai catu ele au luatu alta forma, póte si mai periculósa decatu cea vechia. Se presupunemu pe unu momentu inpossibilitatea morale, ca s'ar' afá vreunu archiereu atatu de imbecile, in catu se céda pressiunei si se puna manile in capulu toturoru individiloru cati 'iar' recomendá aristocratii si plutocratii de prin comune, óre in starea actuale a civilisatiunei nóstre, care ar' fi caracterulu, virtutea, moral'a, nationalitatea chiaru a unei parti considerabile din clerulu romanescu pana pe la a. 1900? Au nu vediurati, ca mai antieri erá p'ací se dè la Gheri'a episcopu rutónu, si cum la Carlovitiu din romanu facura serbu in dóuedieci si patru de óre, si cumu colo in comitatulu Satumare cerusera episcopu greco-catholicu maghiaru, si cumu in sinodulu dela Gheri'a cativa protopopi maghiaroni veniti din Ungari'a strigara, ca loru nu le trebue sinóde, ca ei nu vrёu se audia mai alesu de sinóde amestecate. Cá mane poimane fetiorii acelora voru fi in stare se strige, ca loru nu le trebue limba valacha in beserica.

Am disu mai susu, ca noi nu ne tememu de pressiuni, si totusi le repetiramu de atatea ori. Asia este, le-am repetitu, pentru cá se avemu cu totii ocasiune de a cunósce pericululu si a-i cautá dreptu in facia; de ací in colo nu avemu se ne tememu de elu, indata ce vomu luá mesuri intie-

---

*) Celelalte diuaria romane suntu rogate se binevoiésca a publicá acestu Avisu. Idem.

lepte si vigorése in contra lui. Intre alte mesuri vigorése noi nici-odata nu vomu inregistra acea satira de dreptu electorale, care s'a exercitatu pan' acilea cu ocasiunea alegeriloru de candidati. Nu voiescu a memorá la loculu acesta resistenti'a capiloru diecesani, cari proptiti pe doctrin'a loru positiva, pe apostoli'a loru, ne voru sci respunde totudeauna: „Alegeti pe cine veti vrea; déra noi nu vomu impune manile pe capulu nici unui individu, care nu a investitu sub ochii nostri, pe care nu l'am cercetatu noi insine, cu anii intregi, cá unii, cari portamu greutatea respunderei pentru toti in lumea acésta si in cealalta; éra déca nu ve place asia, declarati ca nu vreti se sciti de hyerarchia, si atunci puneti-ve voi insive rabini, hahami si Schachteri, de carii ve voru placé." Cum diseiu, acesta este curatu trébu'a episcopiloru cá se-si apere dreptulu loru. Noi inse avemu alte ratiuni fórte grave, cá se ne invoimu cu marginirea dreptului electorale prin candidatiune, pentru cá asia, prin una singura lovitura se curmamu dintr'odata, ori-ce incercare straina de a se amestecá in affacerile nóstre religiése. Pana candu adeca se ne impuna altii pe pastoriulu sufletescu, prin ale carui mani primimu baptismulu, mirulu, s. cuminecatura, ungerea de pre urma, cununile pe capu si care ne citesce evangeli'a lui Lazaru la gróp'a!!

(Va urmá.)

Brasiovu, 29 Iuliu st. n. 1875.

Unele foi maghiare respandira faim'a, ca nu numai ministriulu de justitia Bela Perczel are de cugetu a-si da demissiunea, ci si siefulu cabinetului actualu Bela Wenkheim cugeta a se retrage din gloriosulu locu ce occupa. Si nu este mirare, déca se respandesce asemene faima despre actualulu ministru presiedente, care pre langa aceea, ca nu póte consemti cu tóte ideele, principiale si planurile m. Tisza, dér trebue se se fi saturatu dejá si de ingeriniti'a tiszaiana in afacerile si drepturile sale de primu-ministru. Tóta lumea scie, ca in forma Wenkheim este capulu cabinetului actualu, inse totudata scie si acesa, ca in fapta Tisza conduce si dirige destinele statului ungurescu. Astfeliu d-lui baronu Wenkheim, cere pre langa principiele si parerile sale proprie trebue se mai aiba si ambitiunea sa de barbatu de statu, nu remane alta de facutu, dicu diariale, decatu a se retrage. Apoi pre langa acésta se mai adaugu inca si neintielegerile cu cealalta parte a monarchiei, pre cari d-lu Wenkheim de buna seama vrè se le evite, inse elu scie prea bine, ca va fi cu nepotintia a le evitá, deórace nóu'a camera este creata dupa tipulu si asemenarea m. Tisza.

Lupt'a diurnalistica, ce s'a incinsu intre Pest'a si Vien'a din caus'a conventiuniloru vamali si a bancei nationali ungaresci, devine din ce in ce totu mai interessanta. Dilele trecute aparù in „Pesti Napló" unu articlu referitoriu la aceste cestiuni, unde intre altele se face amenintiarea, ca déca nemtii nu voru luá in drépta si justa consideratiune, pretensiunile ungaresci, atunci se scia dinsii, ca Ungurii nu numai ca voru dispune liberu de tarif'a vamale si voru redicá muri chinesici la riulu Lait'a, ci ei-si voru redicá si banca nationale fora consemtiementulu nemtiloru.

Pre de alta parte se comunica din Pest'a unui diurnalu germanu din Vien'a, ca ministriulu de financie Széll ar' fi tramisu guvernului austriacu o nota, unde mai inainte de tóte se plange de neamicabili'a atitudine a bancei nationale din Vien'a facia de Ungari'a, si se incérca a aretá prin date, ca prin acésta Ungari'a este impedecata in desvoltarea s'a economica si prin urmare are o neaperata necessitate de una banca nationala propria. Guvernulu maghiaru astépta deci dela guvernulu austriacu spriginulu necessariu in acésta privintia, cu atatu mai vertosu, ca temerea, cumca banc'a ungurésca va periclitá banc'a austriaca, nu este nice decatu intemeiata. Ungari'a are neaperata necessitate de banca nationale propria nu numai din motive economice, ci si din motive politice, — si déca guvernulu austriacu nu va sprigini aceste nisuintie ale Ungariei, atunci guvernulu ungurescu va apelá numai la ajutoriulu ungurescu, va apelá numai la ajutoriulu legislativei si apoi va infiintiá banca nationale cu totului totu independinte, deórace i s'au oferitu destule capitaluri straine intru realisarea acestei idee.

La tóte aceste, diurnalele nemtiesci respundu, ca ungurii n'au trebuintia de banca nationale si o asemene banca nice nu este de nasulu loru. — Astfeliu vedemu, ca cord'a acést'a se intinde totu mai tare, pana ce in fine va trebui se se rumpa, inse candu se va rumpe, pre cine va plesni preste ochi? —

Dér déca unguri au socoteli cu fratii loru, de cruce, cu nemtii, atunci ce voru fi avendu ei óre si cu noi, cu supusii loru? Déca nemtii i supera si i necasiescu, pentru ce óre voru ei a-si versá veninulu si necasulu asupra nóstra? Cugeta ei dóra, ca avemu mai mari simpatii catra nemti, decatu catra dinsii si pentru aceea ne onóra cu injuriele loru?

Din incidentulu, ca generalulu in pensiune Traianu Doda, cu ocasiunea alegerii sale de deputatu, a esclamatu dimpreuna cu alegutorii sei din comitatulu Severinului „se traiésca imperatorele si armat'a," ungurii s'au apucatu de acestu bravu si celebru barbatu alu natiuniì romane nu numai a-lu incarcá cu totu feliulu de insulte si injurie necalificabile, ci ei pretindu acum dela procurorulu de statu, cá se faca pasii necessari intru pedepsirea generalului Doda, care trebue se scia, ca Ungari'a cá atare nu cunósce imperatu, nice armata austriaca. Ei tienu pre generalulu Doda de unu agitatoriu si reactionariu si cá se scape comitatulu Severinului, respective acea parte a confinieloru militari provincialisate de sub influinti'a acestui domnu generalu, ei tindu a-lu alungá din sinulu parintiloru patriei, cá elu se nu mai siba ocasiune a se intrepune pentru drepturile si libertatile poporului romanu. Ei ar vol bucurosu se bage maghiarismulu in confiniele militari, inse vedu ca in fruntea romanismului de acolo se afla unu generalu, facia de care tendintiele maghiare nu potu strabate si nu potu ocupá nice o palma de locu, apoi afara de acést'a mai esiste si acea neplacuta impregiurare pentru unguri, ca in corpulu loru legislativu se afla unu singuru generalu si acel'a inca nu e unguru, ci romanu. Óri si cari ar' fi inse motivele, pentru cari ungurii facu asaltu asupra generalului **Doda,** atat'a totu remane constatatu, ca scopulu loru e necuratu si negru. Dér' noi dubitamu tare, ca li va succede se-si ajunga vr'odata acestu scopu.

In tóta Romani'a se mai continua adunarile si subscriptiunile la petitiuni catra Domnitoriu, cá se nu sanctioneze conventiunea comerc. cu Austro-Ung. neci imprumutulu de 63 mil. 500 mii franci pentru rescumperarea caleì ferate dela comp. Strousberg-Bleichröder, neci concessiunea la nóuele cali ferate data soc. anglese. Cetatianii bucuresceni persóne alese, spaimentati de consecintiele desnationalisatórie, ce ar' poté trage dupa sene acésta conventiune cu Austro-Ungari'a, subscrisera rapede una petitiune la Domnitoriu, rogandulu se-si intrepuna „Véto" alu Seu cá o bariera in contra desnationalisarii si amenintiarii statului si se nu sanctioneze legile cele 3 de susu votate; ei numira si una deputatiune, cá se presente Domnitoriului acea petitiune, inse intrarea la Domnitoriu nu li s'a concessu, ci numai petitiunea s'a primitu in sirulu petitiuniloru. Alta petitiune cu unu insemnatu numeru de semnature a avutu asemene sórte; din motivu „cum spune „Pressa", ca toti cetatianii au dreptu a petitioná la Domnitoriu, care le primesce si le apretiassa; inse deputatiuni la Domnu nu se potu primí, dupa „Pressa", „decatu dela corpurile constituite, cum e Camer'a, senatulu etc. Numai deputatiunile unoru fiintie collective abstracte, juridice potu avé caracteru de representatiune, ér' orce alta deputatiune are numai caracteru privatu si representa numai persón'a loru."

„Aparatoriulu legii" fóia pol. in Iasi relata, ca acolo inca au inceputu intrunirile si resultatulu celei din urma e resolutiunea urmatória:

„Resolutiune: Subscrisii cetatiani Iasiani, inspaimentati de periculele ce amenintia tiér'a prin conventiunea cu Austri'a, prin imprumutulu de 63.500,000 franci in folosulu Comp. Bleichröder si prin darea unei nóue concessiuni de cale ferata la straini, protestamu contra acestoru adeverate calamitati nationali si delegamu pe dd. colonelu Iamandi, G. Marzescu, N. Ionescu, princ. Al. Ghica, Alex. Holbanu, A. I. Georgianu, Gh. Catargiu, A. Varnavu Liteanu si V. Georgianu, pentrucá se se associeze in numele nostru la protestarea, ce au pregatitu totu pentru acestu scopu cetatianii din capital'a Romaniei." Urméza numeróse subscriptiuni cu princ. A. Ghica in frunte.

Aceste porniri iritate parte de fric'a si temerea de pericule pentru nationalitate la unii, parte exploatate si folosite de altii pentru scopuri de partita, prefacura situatiunea in Romani'a intr'o mare de agitatiuni, cari potu casiuná si urmarí neprecalculate. —

M. S. Domnitoriulu cu Dómn'a a calatoritu in 8 Iuliu la Sinai'a, pentru catuva tempu de odihna.

Dela Ragusa se telegraféza, ca in 23 Iuliu trupele turcesci atacara pre insurgentii din Erzegovin'a la Nevesinea. Aici se incinse o lupta cerbicósa; din ambele parti remasera multi morti pre campulu de lupta.

In 24 Iuliu se incinse alta lupta la Dobra, care duré-tóta diu'a. Turcii aprinsera satulu Goriti'a.

Suditii austriaci in provinciole turcesci suntu espusi la tóte atacurile, pentru aceea Austri'a a tramisu mai multe trupe la confinie.

In Franci'a, dupa o lupta ferbinte in camera se primira actele constitutionali si legea de alegere si pentru senatu. Adunarea dela Versaille se va prorogá in 4/8 si in 4 Noembre se va readuná.

Archiducele Albrecht, terminandu cur'a la Treport, fù primitu cu caldura de maresialulu si capulu republicei Mác-Mahon in Parisu si au visitatu impreuna forturile, fiindu onoratu si cu prandiu mare diplomaticu. —

Din London citimu urmatoriulu telegramu of. Londra, 27 Iuliu. — Spre respunsu la interpelatiunea lordului Stratheden asupra conventiunei de comerciu austro-romana, Derby declara, ca nu crede, ca Romani'a va face in timpii de facia incercari pentru a obtiené independinti'a. Garanti'a poteriloru constitue singura existinti'a Romaniei. — Stratheden retragundu apoi antai'a parte a motiunei sale, mantiene partea, care exprimá regretulu, ca inchiarea conventiunei austro-romana nu a fostu impedicata sóu intardiata. — Lord Cairus propune in urma chestiunea prealabila si Camer'a decide a inlaturá affacerea dela ordinea dilei.

Brasiovu 28 Iuliu. Domineca in 1 Augustu st. n. se va celebrá in beseric'a romana requiem dupa Mai. Sa imper. Ferdinandu repausatu in Domnulu.

In beseric'a rom. cath. sub pontificarea Abbatelui, Eduardu Möller, s'a celebratu cu mare pompa acestu actu funebrale, in presenti'a garnisónei, a scóleloru si poporului numerosu.

In 25 Iuliu st. n. s'a celebratu in beseric'a ev. luterana. In templulu israelitu de aici totu requiem in memori'a repausatului M. S. imperat. si rege Ferdinandu. La acésta serbare funebrala inca partecipá o multime mare de poporu, atatu de religiunea mosaica, catu si de alte confessiuni. De facia au fostu si aici generalulu impreuna cu intregulu corpu alu oficeriloru de acl; inclitulu magistratu etc., D. presiedente d. L. Aronsohn ér' luá asupra-si intregulu arangementu; elu este acel'a, care ingrigesce cu adeverata iubire parintésca pentru binele si inflorirea comunei israelite de aici; elu e barbatulu acel'a, care cu profunda multiumire e devotatu casei domnitórie si totu-deaun'a, cá si cu acésta ocasiune, si-a manifestatu fidelitatea si devotamentulu facia de inaltulu regimu si patria. —

Dlu Rabinu si prof. Steinhart rosti cu acésta ocasiune unu cuventu funebru demnu de auctoru si de publicu, de cuprinsulu urmatoriu:

„O dorere mare si aduncu petrundiatória a lovitu Austro-Ungari'a prin mutarea din viéti'a acést'a a inaltului Regentu. Desi etatea inaintata este

nunciulu mortiei necevitabile, la care fora deosebire trebue se-si dè tributulu seu totu ce viéza; totusi o dorere si géle aduncа lovi pre toti sudditii, precum causéza mórtea unui parente dorere animeloru fiiloru sei. Defunctulu Regentu M. S. imperatulu si rege Ferdinandu va remané neuitatu in urm'a fapteloru sale umane si maretie, pana in cele mai tardie generatiuni. Suntu regenti, cari se reintorcu triumfatori din campulu de lupta si adaugu provincia de provincia la unu intregu, si pentru de a le remané numele nemoritoriu, li se redica statue de pétra si metalu, cari vestescu tempu indelungatu glori'a loru, — inse mai pre susu de acele monumente trecatórie i se redicà gloriosului monarchu unu monumentu, care e impodobitu cu trei dintre cele mai scumpe petre, precum: adorarea lui Dumnedieu, umanitatea si filantropi'a. Dreptatea a fostu incingatórea cópseloru sale, adeverulu si fidelitatea, legatur'a intre sene si poporu. Astfeliu de virtuti se potu privi mai multu de unu monumentu eternu, decatu monumentele facute din metalurile cele mai durabile. —

Oratorele caracterisasa mai departe cu trasuri viie si poternice domnirea Mai. Sale a imperatului Ferdinandu si se cobóra la tempulu acel'a, care fusese criticu pentru Austro-Ungari'a. Sapientulu regentu se convinse, ca pentru regimulu tronului seu e de lipsa neincungiuravera o potere mai tenera, — astfeliu abdise de domnire cu resignatiune si predede domnirea regentelui presente Mai. Sale Franciscu Iosifu I. Astfeliu de fapte aflamu in istoria numai ici cole, ca-ci acel'a, care a portatu corón'a si s'a podobitu cu sceptrulu, cu anevóia se póte dedá de a vietiu cu si intre poporu. Pentru astfeliu de fapte maretie -lu gelesce pre defunctulu monarchu cu anim'a infranta de dorere intréga Austri'a si Ungari'a; toti locuitorii acelor'a de fia-care religiune si confesiune, limba si natiune. Elu portá in anim'a s'a invetiatur'a lui Israelu, alu carei principiu erá, asemene a invetiacelului Aron, — care iubesce pacea, se nisuesce dupa pace, — care iubesce ómenii si i aduce la credinti'a cea adeverata a lui Dumnedieu.

Mai inainte de tóte se simte comun'a israelita bes. de aci indatorata de a-si esprime sentiementele sale de multiamire si aducere aminte, ce le nutresce facia de marele defunctu, care pórta numele nemoritoriu „Ferdinandu benignulu," ca-ci acest'a a fostu monarchulu, care inainte cu 40 de ani s'a induratu prin o decisiune prealabila din 16 Maiu 1837 a asecurá comunei israel. bes. de aici, a carei drepturi erau din caus'a prea multoru prejudeciuri religióse desconsiderate, esistintia statornica si neconturbata. Astfeliu vomu inaltiá pentru mantuirea sufletului nemoritoriului nostru defunctu, care se póte numí cu dreptu cuventu parentele patriei, din adunculu animei o rogatiune catra domnulu domniloru.

Dlu cantore Rosenberg, inca a contribuitu la frumseti'a cultului divinu prin cantarea sea frumósa si fórte potrivita, de órace in acesa se manifestá pietatea, ce o simte fia-care pentru defunctulu inaltu domnitoriu Maiestatea Sa Ferdinandu benignulu si care o pórta fia-care in anim'a s'a. —

Multiamita publica. — Illust. Sa d-lu episcopu alu diecesei Gherlei, Michaelu Pavelu — cu ocasiunea trecerei prin opidulu nostru ne felicitá cu Inalta S'a visitare la scól'a principale romana din locu, candu se indurá preagratiosu a darui pentru cumpararea cartiloru si spre a se impartí cá premia intre scolari cu ocasiunea essamineloru 10 fl. v. a. Pentru care fapta parintésca premésca multiamita filiale a totorora. Momentulu acesta ne aduse cea mai mare bucuria, mai vertosu, ca neavendu cunoscintia previa despre acésta inalta visitatiune intru surprindere ne intarí in credintia despre zelulu si iubirea ce pastrésa totu-deaun'a Ill. nostru archiereu facia de progressulu culturale alu tinerimei filioru sei sufletesci. Cu acésta ocasiune Ill. Sa se convinse despre lupt'a nóstra facia cu vitregimea tempului si cu cuvinte parintesci ne apromise posibile ajutoriu, si la ferbintea rogare a directorelui scólei pentru de a se pune unadata temeiu stabile si securu acestui institutu romanescu de cea mai mare importantia culturale nationale-patriotica, spre cea mai placuta bucuria ne apromise, ca va efeptui si va dispune in celu mai scurtu tempu possibile coadunarea comitetului scolare si regularea financieloru ei gignite, ca-ce e sciutu, cа fora acésta mai multu nu se póte asteptá ceva inaintare, si ca decumva acésta nu se va intemplá curendu — voru se se pronuncie cuvintele: — Perirea ta din tine Israile —. Constatamu, cumca professorii dela acestu institutu romanu intre tóte lipsele materiale, numai din iubire catra poporulu romanu incordandu-si tóte poterile patura resiste pana adi navaliriloru inimice.

— Nu potu aminti aci tóte, — destulu se fia aceste pucine cuvinte luate din impressiunea ce vediuramu aratandu Ill. Sa in scól'a Lapasiului-unguresc, care ne interesce cu speranti'a resultatului favorabile din lupt'a continuata si continuanda.

Cu ocasiunea esameneloru si antisti'a opidana — la rogare — darui pentru premia 4 fl. v. a. precum si Spl. d. Iacobu Voith magistru postale 1 fl. 25 cr. Primésca toti acestia multiamita ferbinte a tinerimei scolare. Numai pucinu si Preaonoratele Redactiuni: „Economulu", „Transilvani'a", „Revista scientifica", Convorbiri literarie", „Bucoviner Pedagogische Blätter", „Predicatoriulu Saténiului" si „Federatiunea" pentru deruirea gratuita a pretiuiteloru sale diuaria primésca recunoscinti'a nóstra, cu atatu mai vertosu, ca intru lipsele scólei numai prin partinirea toturoru potemu progresá.

Lapusiulu-ungurescu in 24 Iuliu 1875.

Codeus,
prof. diriginte si catechetu.

„Magyar Polgar" si alegerea dela Miercurea din 22 Iuliu 1875.

In art. de fondu din 24 Iuliu vorbesce „Magyar Polgar" despre alegerea dela Miercurea din 22 Iuliu 1875, numindu program'a mea, conceputa in limb'a romana si impartita la alegatori, o naivitate ridicula.

Cu cateva dile inainte de acésta alegere am facutu cunoscintia cu unulu din cei doi invetiati dela „Magyar Polgar," cari venisera la Miercurea se agiteze pentru alegerea d. Moritz Pál. M'am bucuratu, ca in cerculu II electorale alu Miercurei, in care suntu numai doi germani, ér' ceilalti alegatori toti romani, aflai emissari de ai lui „Mag. Polgar"; pentru-ca, de ar' fi fostu ceva in stare a induplecá pre alegatori se-si dè voturile loru si se aléga unu deputatu dietale germanu, una cá acésta s'ar' fi potutu efeptuí mai bine prin emissari de ai lui „Magyar Polgar" ce ranjea si colindá cu maguliri printre alegatori.

Durere, ca in acceasi di si in acceasi óra, in care i am intalnitu in Miercurea au si disparutu amendoi emissarii lui „Magyar Polgar"; si i am intalnitu la intórcerea mea dela Miercurea in diu'a de alegere, adeca in 22 Iuliu in Secelu, unde le am comunicatu resultatulu alegerii si ei -mi spusera: ca asia déra s'a alesu candidatulu loru Moritz Pál.

Reportulu despre adunarea de alegatori conchiamata de mene pe Dumineca 18 Iuliu se baséa asia dér' numai pe vorbe flottante, si nu pe cea-ce au vedutu cu ochii loru acesti doi domni. „Mag. Polgar" inchia: „si giumʼa s'a finitu" si prin acésta caracterisza „Magyar Polgar" conceputu seu despre alegerea dela Miercurea. Cuvintele din reportu: „De altmintrele, cum se pare, mai seriosu a luatu lucrulu d. Iosef Trausch," nu me potu irrité.

„Magyar Polgar" a jocatu mai de multu cu mare succesu pe democratulu rosiu, acum tramite doi emissari, cá se veneze votulu vicenotariului din Toparcea pentru candidatulu regimului, carele afara de acésta este omu bogatu.

„Magyar Polgar" se vede ca crede, cumca cine voiesce se se puna in cointielegere cu concetatianii sei, trebue se fia unu copilandru cu idei retecite de pe la **1848**, carele vrea se-si aduca la desertu pre unu Aristo, pre care „Magyar Polgar" pana acuma l'a crutiatu si acuma lu protege. Cine a fostu insusi pitulatu dupa cuptoriu, cauta si pe altii dupa cuptoriu, séu pe romania: „Lupu -si schimba perulu, dér' naravulu nu."

„Magyar Polgar" póte se-si aprinda la aceste cuvinte sugar'a. Eu nu suntu curiosu a aflá ce voiesce elu si ce **scie** elu se dica, de órace cele in istorii simple si deformate si le tiparesce in articululu de fondu alu gazetei sale din 24 Iuliu dupa alegerea dela Miercurea. Se-i fia de bine **unicalu votu** alu jupanului vicenotariu Alemanu din Toparcea. Pace tie!

Brasiovu 29 Iuliu 1875.

Iosifu Trausch,
proprietariu.

Alb'a-Iuli'a, 25 Iuliu 1875.

Prim'a adunare generala estraordinaria a Associatiunii transilvane etc.

In 18 Iuliu, fiindu domineca, dupa celebrarea liturgiei, ospetii si membrii sau adunatu in beseric'a romana din piatiu.

La 11 ore representantii comitetului centrale din Sabiiu D. D. Bolog'a v.-presied., Rusu secretariulu II si Stezariu casariu, insociti de membrii comitetului d'aici au intratu in beserica.

Dupa acceptare de pucine minute, in care tempu beseric'a se implú c'o multime de romani d'aici, si galeri'a cu o prea mandra cununa de dame romane, Dlu Bolog'a deschise siedinti'a cu unu scurtu si nimeritu discursu, prin care repetí dorerea, ce sentiesce associatiunea si fia-care romanu la perderea binemeritatului presiedinte bar. L. Vasiliu Popu.

Aceasta trista intemplare, pre cum si seriósele pronunciatiuni si observatiuni a supr'a tienendei adunări generale la Lugosiu, a indemnatu comitetulu centrale, conformu statuteloru, a convocá acésta adunare estraordinaria, care sè decida asupr'a locului si tempului viitorei adunări generale. Si acést'a cu atatu mai vertosu, fiindu cà in partile Logosiului sunt fórte pucinu membri ai associat. transilv; deci acolo alegerea presiedintelui, negresitu, este mai pucinu corespundietoria cerintieloru.

Dupa acésta nimerita motivare a adunării gen. estraordinarie, cetesce program'a compusa de comitetu, saluta membrii presenti si ii invita la desbaterea obiectului.

La propunerea Dlui Mezeiu adunarea aclama pre Dlu Patitia de notariu.

Dlu Axente, luandu cuventulu, dice, cà s'au auditu pareri, dupa cari acésta adunare sè se transforme in ordinaria si se aléga presiedintele; inse acést'a este contra statuteloru, deci neci nu se pote face.

Elu a fostu, dice Dlu Axente, care la Dev'a a propusu tienerea adunării la Logosiu, inse acum'a éra Dea vine si, din motive plausibile, a propune, cá adunarea gener. ordinaria sè se tiena in orasiulu Reghinu, loculu celu mai potrivitu, pentru a aduce omagiale umbrei defunctului presiedinte, ale cárui osemninte jacu acolo imormentate.

Mezeiu partinesce propunerea lui Axente, care se si primesce cu unanimitate.

La desbaterea asupr'a hotarirei tempului Axente, din considerationea profesoriloru si a economiloru propune diu'a de 27/15 Augustu. Protopopulu Elechesiu observa, cà atuncia este serbatore mare si multi preoti voru fi impedecati a partecipá; propune diu'a de 28/16 Aug. Protop. Tordosianu propune cá mai potrivita diu'a de 29/17 Aug. Dupa scurta discusiune a supr'a serbatoriloru, postului si a calendariului, la care discusiune iau parte D. D. Mezei, Tacitu, profes. Stezariu, Balintu, prot. se decide diu'a de 29/17 Augustu a. c.

Dlu Bolog'a deci enuncia conclusulu, cà conclusulu adusu la adunarea din Dev'a se modifica intr'acolo, cà prossim'a adunare generala ordinaria a Associat. transilvane se va tiené in 29/17 Aug. si dilele urmatórie in orasiulu Reghinu.

La propunerea Dlui M. Cirlea se alege unu comitetu de trei membri (D. D. Tordosianu, Mezeiu si Al. Comanescu), cari se inscrie membrii nuoi si se primésca tacsele.

D. Axente propune suspinderea siedintii pre una $^1/_2$ óra, in care tempu sè se faca inscrierile si sè se compuna procesulu verbale spre verificare.

Dupa redeschiderea siedintii Dlu Mezeiu reportódia, ca s'au inscrisu membrii nuoi ordinari si au depusu tacsele recerute D. D. A. Molnar, M. Cirlea candid. de advocatu. A. Velicanu jude la tribunalu toti din Alb'a-Iuli'a, Laur. Barcianu notariu comun. in Vaideiu, Petru Oprisiu adv. si secretariu la direct. telegrafica in Canisi'a-mare, Ionu Ghibu, inspectoru la banc'a „Transilvani'a", si alti.

Notariulu cetesce procesulu verbale, si dupa pucine observári facute de Bolog'a, Secul'a si Axente se verifica.

Ne mai fiindu altu obiectu spre desbatere v. presied. dechiara siedinti'a inchiata multiumindu membriloru pentru spriginire si partecipare.

In fine d. Axente in pucine cuvinte bine sentite multiamesce Dlui v. presied. pentru ostenél'a si tactulu dovediu la conducerea acestei adunări estraordinarie.

Si dupa aceste ne-am despartitu cu promissiunea de revedere la Reghinu.

Membrii si ospetii cei mai multi au fostu din locu si din partile invecinate Albei. Din Abrudu Rosi'a, Bal'a de Crisiu, Sabesiu, Ighiu, Cricau, Siardu etc.

Consultatiunile au cursu in cea mai buna ordine si deplina armoni'a.

Speru, cá la adunarea ordinaria vomu fi mai multi.

Deci la revedere la Reghinu!

Martetiu.

Appelu contra falsificarei intentate de „Argus."

Domnule Argus! In stimatulu diurnalu „Gazet'a Transilvaniei" nr. 47 a. c. a aparutu dela domni'a ta unu articlu, in care — dupa-ce citedi falsu si din epistol'a mea, ne venindu-ti bine la socotéla de a o publicá tóta cu autenticitate, e cu neputintia a nu'ti reflectá si a te lasá se te legeni in glori'a ce cugeti ca ai dobanditu prin acea biogitura, seducandu publiculu cetitoriu. Déca domni'a ta domnule „Argus" ai potutu ceti din epistol'a mea — care dici ca o ai la mane — cele ce le-ai citatu, adeca: „in cerculu acela se staruiti, cá toti votivantii se pasésca la urna s. c. l." apoi atunci domni'a ta nu esti Argus celu cu ochi multi, ci póte 'ti lipsescu si cei doi ordinari, séu déca nu'ti lipsescu, atunci esti unu falsificatoriu publicu reutatiosu si tendentiosu, — se nu dicu — fara caracteru, prin ce — credeme — nu vei dobandi reputatiunea dupa carea te lupti per fas et nefas, si nu vei face bunu servitiu nici natiei, pe carea o ustura pelea de patroni'a si clientel'a d-niei tale.(!)

Ioanu Pavelu,
preotu.

Minciuna in frunte de feru.

Écca asia se face istori'a. Nu numai diariale din Sibiiu si telegramele nóstre, ci si martori onesti, cari au fostu de facia in Miercurea la 22/10 Iuliu a. c. ne asecura, ca Paulu Moritz a fostu alesu cu unu singuru votu, alu notariului din comun'a Toparcea anume Alleman, éra fiindu-ca alegere cu unu singuru votu este si remane absurditate juridica, asiá déra in 22 Iuliu nu a fostu nici-o alegere la Miercurea. Cu tóte aceste priviti la telegramele si corespondentiele trecute in diariale din Clusiu si Budapest'a, cu ce frunte de feru mintu ele, ca alegerea lui P. Moritz s'a facutu cu unanimitate de voturi si in ordinea cea mai buna. Acesti ómeni mintu cate pasiescu si asia -si imnormenta si celu mai din urma creditu in ochii lumei. Lucru vediutu si auditu de sute de ómeni in diu'a mare, si -lu néga si-lu intuneca fora picu de mustrare.

„Asia se face istori'a," respunsese intr'una de dile Napoleonu I adjutantelui in momentele, candu ei dictá in péna unu buletinu mincinosu asupra unei batalii, pe care o perduse. Écca asia se face si istori'a Transilvaniei, si ce e mai multu, se afla ici celea si cate unu romanu, care cutédia a intortocá faptele.

(Multiamita publica.) Generosii domni romani, cari m'au ajutatu cu fapt'a si cu sunatulu primésca multiamit'a mea pana ce voiu poté fi reconoscutoriu pentru nobil'a loru generositate.

Clusiu, in 10 Iuliu 1875.

Unu ascultatoriu de legi absolvitu.

In comitatulu Turdii si giuru se ivira roiuri mari de locuste, care mistue tóte verdetiurile, facundu dauna nereparabile. Ele vinu din Oriente, unde si in Romani'a in mai multe districte consuma fructele verdi. In acestu comitatu s'a prochiamatu si dreptulu statariu din caus'a nesecuritatii de lotri si furi, da si de amenintiarile, ce se facu domniloru si proprietariloru. Inceputu la regimentu strictu. —

Nr. 628 ex 1875. 2—3

Concursu.

La scólele reuniunei granitaresci din fostulu regimentu romanu I, suntu a se conferí urmatóriale posturi:

1. Siese posturi de invetiatori diriginti la scólele din Tohanulu vechiu, Tientiari, Margineni, Copacelu, Lis'a si Racoviti'a cu salariu anuale de cate 300 fl. v. a., cortelu, gradina si lemne de focu dupa usulu de pana acuma.
2. Postulu de invetialoriu de sene la nóu'a scóla din Baru-mare cu salariu de 300 fl. val. a., cortelu, gradina si lemne de focu.
3. Postulu de invetiatoriu secundariu la scól'a din Vaida-rece cu salariu de 240 fl. v. a., cortelu, si lemne.
4. Cinci posturi de invetiatori adjuncti la scólele din Sin'a, Lis'a, Ohab'a, Tohanulu vechiu si Tientiari, si adeca in tientiari cu salariu de 200 fl., la celelalte scóle de cate 180 fl. v. a., la tóte inca cortelu si lemne de focu.

Doritorii de a occupá vre unulu din posturele aceste, binevoiésca a-si tramete suplicele instruite cu documentele recerute pana la **15 Augustu** a. c. st. nou, la

Comitetulu scolariu granitiarescu din fostulu regimentu rom I, in Sibiiu.

Concursu.

Pentru occuparea postului de invetiatorésa la scól'a gr. cath. romana din opidulu Siomcut'a-mare in districtulu Chiorului, se deschide concursu pana in **20 Augustu** a. c. c. n.

Emolumintele suntu: salariu anualu 400 fl. v. a., pentru cuartiru 40 fl., scriptoristicu 15 fl. v. a., afara de aceste decumva va voi a da lectiuni private la fetitie in sciintie mai inalte si in limbi culte, póte conta si la alte venite. —

Dela concurinte se poftesce:

1. Se fia absolvitu cursulu pedagogicu.
2. Cá se scia perfectu limb'a romana, care e limb'a propunerii, afara de acésta cea maghiara si germana.
3. Cá se propuna si invetia fetitiele si la lucrurile casnice, manuale si economice.

Doritóriele de a concure au a-si adressá suplic'a cu documintele recerute la ori care dintre subscrisi.

Siomcut'a-mare in 10 Iuniu 1875.

Dr. Ion Colceriu,
cá presiedinte alu sen. scolare.
Georgiu Miculu, prim. opidanu.

(Celelalte diaria romane inca-su rogate se binevoiésca a reproduce acestu concursu. Ier. Ratiu notariu opidanu).

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala-normala gr. or. din Saliste, se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Conditiunile suntu urmatóriale:

1. Invetiatorés'a se fia dibace in tóte lucrurile de mana femeesci, si anumitu si in dexteritatea de croitu.
2. Se cunósca gradinaritulu de legumi.
3. Se scie vorbí, cetí si scrie perfectu romanesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) Salariu anuale de 300 fl. v. a. in bani gat'a, séu
b) Salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a, cuartiru liberu naturale si 3 stángini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedí ca sciu si vreunu din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferí.

Terminulu de concursu se statoresce la **18 Augustu 1875 c. n.**

Concurentele -si voru indreptá petitiile loru de concursu la comitetulu parochiale gr. orientalu in Saliste. —

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or. in intielegere cu parintele protopopu tractuale.

2

Nr. 650F/1875.

Publicatiune.

Excelenti'a Sa domnulu ministru r. u. alu afaceriloru interne si alu finantieloru a aflatu cu cale prin emisulu din 19 c. nr. 36,079 pe bas'a § 28 alu art. de lege XXI din 1875, carele tratéza despre dajdi'a pe venatu, a ordoná, cá orenduielele cuprinse in despartiamentulu antaiu alu acestei legi se intre cu **1-a Augustu a. c.** in viétia.

Ceea-ce se aduce la cunoscintia publica cu acea observare, ca biletele de venatu suntu a se cere prin suplice provediute cu timbru de 50 cr. si pe langa respunderea dajdiei cuvenite dela On. presidiu magistratuale.

Brasiovu, 28 Iuliu 1875.

Magistratulu cetatii si alu districtului.

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „TRANSILVANI'A".

Cuponulu oblegatiuniloru fondului nostru de intemeiare, care vine a se solví in 1-ma Augustu a. c., se va rescumperá la cass'a nóstra centrala catu si la agenturile principale **cu 2 fl. 24 cr.**

Sibiiu in Iuliu 1875.

2—2 **Consiliulu administrativu.**

Pretiurile piacei

in 30 Iuliu 1875.

Mesura	Specia fructeloru		Pretiulu fl.	Pretiulu cr.
Metreta austriaca-40 cupe	Grau	fruntea	4	80
		midiulociu	4	40
		de diosu	4	6
	Mestecatu		3	32
	Secara	fromósa	2	20
		de midiulocu	2	14
	Orduiu	frumosu	2	80
		de midiulocu	2	74
	Ovesulu	frumosu	1	74
		de midiulocu	1	68
	Porumbulu		3	6
	Meiu		5	6
	Hrisca		—	—
	Mazerea		4	—
	Lintea		—	—
	Faseolea		—	—
	Sementia de inu		7	32
	Cartofi		—	—
Punitu	Carne de vita		—	18
	„ de rimatoriu		—	28
	„ de berbece		—	—
Centenariu	Seu de vita prospetu		20	—
	„ „ „ topitu		—	—

Cursurile

la bursa in 30 Iuliu 1875 stá asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 24½	cr. v. a.
Napoleoni	—	—	8 „ 89	„ „
Augsburg	—	—	100 „ 80	„ „
Londonu	—	—	111 „ 35	„ „
Imprumutulu nationalu		—	74 „ 10	„ „
Obligatiile metalice vechi de 5%			70 „ 75	„ „
Obligatiunile rurale ungare			82 „ 40	„ „
„ „ temesiane			80 „ 50	„ „
„ „ transilvane			81 „ —	„ „
„ „ croato-slav.			84 „ —	„ „
Actiunile bancei	—	—	932 „ —	„ „
„ creditului	—	—	216 „ 50	„ „

Redactoru respundietoriu
IACOBU MURESIANU.

Editiunea: Cu tiparitulu lui
IOANE GÖTT si fiiu HENRICU.